

وَجُوبِ عَمَلٍ بِسُنَّتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
وَكُفْرِ كَسِيٍّ أَنْرَا انْكَارَ كُنْدٍ

تأليف

علامه عبدالعزیز بن عبداللہ بن باز

ترجمہ

اسحاق دبیری (رحمہ اللہ)

این کتاب از سایت کتابخانه عقیده دانلود شده است.

www.aqeedeh.com

book@aqeedeh.com

آدرس ایمیل:

سایت‌های مفید

www.aqeedeh.com

www.nourtv.net

www.islamtxt.com

www.sadaislam.com

www.ahlesonnat.com

www.islamhouse.com

www.isl.org.uk

www.bidary.net

www.islamtape.com

www.tabesh.net

www.blestfamily.com

www.farsi.sunnionline.us

www.islamworldnews.com

www.sunni-news.net

www.islamage.com

www.mohtadeen.com

www.islamwebpedia.com

www.ijtehadat.com

www.islampp.com

www.islam411.com

www.videofarda.com

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه مترجم

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهِ وَأَنْفُسَنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا ضَلَالَ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ أَمَّا بَعْدُ:

علم حدیث و سنت رسول الله ﷺ علمی است که بوسیله آن اقوال و افعال و احوال و کردار پیغمبر ﷺ شناخته می شود.

سنت یعنی چه؟

در لغت: روش خوب و بد سنت گفته می شود چنانکه رسول الله ﷺ فرمودند: ((من سنَّ سنةً حسنةً فله أجرها وأجر من عمل بها إلى يوم القيامة، ومن سنَّ سنةً سيئةً فعليه وزرها ووزر من عمل بها إلى يوم القيامة)). [مسلم].

کسی که سنت و روش خوب بنیان نهد اجر و پاداش آن سنت و پاداش کسی که به آن عمل کند، تا روز قیامت به او میرسد، و کسی که سنت و روش بدی بنیان نهد گناه آن کردار و گناه کسی که آن کار بد را انجام می دهد تا روز قیامت به بانی آن می رسد.

در اصطلاح محدثین: مجموعه گفتار و کردار و تأیید و وصف کیفیت خَلْقی و خُلُقی ثابت شده از پیغمبر ﷺ چه قبل از بعثت، و چه بعد از آن، سنت گفته می شود.

در اصطلاح اصولیین: قول، فعل، و تقریر یعنی احوال نقل شده از رسول الله ﷺ سنت نام دارد.

مثال قول: گفتار پیامبر ﷺ در هر مناسبتی، و آنچه متعلق است به شرح احکام چنانکه فرمودند: ((إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ)). [متفق علیه].
در حقیقت اعمال و کردار به نیت بستگی دارد.

مثال أفعال و کردار: آنچه صحابه از أفعال و کردار رسول الله ﷺ در عبادات و غیره مانند آدای نماز و بجای آوردن حج و آداب روزه و حُکْم و قضاوت کردن در کیفرها و عقوبتها و مجازات الهی نقل کرده اند.

مثال تقریر پیغمبر: اگر از صحابه فعلی صادر می شد و پیامبر ﷺ در برابر آن سکوت می کرد، و یا آنرا تأیید می نمود، و یا اینکه آن کار را تمجید می کرد، این چیز تقریر نام دارد.

بحث در سنت مصطفی ﷺ امری بسیار با اهمیت است، و سنت یکی از مصادر تشریح اسلامی است، خصوصاً وقتی می بینیم دشمنان اسلام برای امت اسلامی توطئه می کنند و می خواهند در مورد سنت مصطفی ﷺ در دل مسلمانان شک و تردید ایجاد نمایند، زیرا ما در عصری هستیم که نظام عالم مضطرب و آشفته است و از ایجاد راه حلی صلح آمیز برای جهانیان عاجز مانده است.

وَجُوبِ عَمَلٍ بِسُنَّتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَفْرِ كَسِيٍّ كَمَا أَنْكَرَ كُنْدَ ﴿٣﴾

و عقیده ما مسلمانان بر این است که هیچ راهی برای سعادت دنیوی و آخروی وجود ندارد بجز رجوع به تعالیم مبین اسلام پاک از تحریف و تبدیل و تغییر، چنانکه رسالت محمدی آنرا برای ما از نزد خداوند آورده است.

مصادر تشریح اسلامی در بین مسلمانان ظاهر و آشکار و محفوظ و معروف است.

و جای هیچ شک و تردیدی نیست که سنت مطهر پیامبر اسلام ﷺ دومین مصدر تشریح بعد از کتاب خدا قرآن می باشد، زیرا غالباً قرآن شامل قواعد عامه و احکام کلی در تشریح اسلامی است، و سنت مطهر شرح دهنده این قواعد و کلیات می باشد.

این برای کسی واضح و روشن می گردد که دسترسی به سنت مطهر رسول اکرم ﷺ را دارد و آنرا در معرض عمل قرار داده است.

در قدیم سنت مطهر از طرف فرقه های گمراه و ملحد مورد حمله قرار گرفته، همچنین در عصر حاضر نیز مورد هجوم بعضی از مستشرقین و خاورشناسان متعصب و مبلغین دین یهود و نصاری و استعمار زده قرار گرفته، آنهم برای ایجاد فتنه و هدم این رکن بزرگ و اساس اسلامی است، و متأسفانه بعضی از کسانی که مسلمان غرب زده اند به آنان کمک کرده به سنت مطهر طعنه زده و می زنند، از جمله این مسلمان نمایان نویسنده ای بنام أبو ریه می باشد که در کتاب خود (أضواء علی السنه المحمدیه) که مصادر و مراجع او بیشتر از آراء معتزله و آراء مستشرقین و

وَجُوبِ عَمَلٍ بِسُنَّتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَفْرِ كَسِيٍّ كَمَا أَنْكَارَ كُنْدَ

از غلات فرقه های گمراه اسلامی است به تشکیک در سنت مطهر رسول اکرم ﷺ مبادرت ورزیده است.

و ما به سبب این کتاب را که روشنگر اهمیت سنت مطهر رسول الله ﷺ می باشد، برای فارسی زبانان جهان ترجمه کرده تا اینکه بتوانند با خواندن و مطالعه آن به اهمیت سنت مطهر پی برند، ناگفته نماند که این کتاب که: (وجوب العمل بسنة الرسول ﷺ وکفر من أنکرها)، (وجوب عمل به سنت رسول الله ﷺ و کفر کسی که آنرا انکار کند) نام دارد از نوشته عالم و دانشمند بزرگ اسلامی علامه الشیخ عبدالعزیز بن عبدالله بن باز مفتی عام عربستان سعودی است.

امیدواریم توانسته باشیم بوسیله ترجمه این کتاب خدمتی به دین مبین اسلام کرده باشیم. قبلاً از خوانندگان محترم از اشتباهات احتمالی در ترجمه و چاپ پوزش می طلبیم، چون کسی بجز انبیاء و پیامبران علیهم الصلاه والسلام معصوم نیست. و بشر مایه اشتباه است.

از خداوند مسئلت داریم که آنرا خاص برای رضای و خشنودی خود قرار دهد.

و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین.

وصلی الله علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه.

مقدمه مولف

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين والصلاة والسلام على عبده ورسوله نبينا محمد المرسل رحمة للعالمين وحجة على العباد أجمعين وعلى آله وأصحابه الذين حملوا كتاب ربهم سبحانه وسنة نبيهم ﷺ إلى من بعدهم بغاية الأمانة والإتقان والحفظ التام للمعاني والألفاظ وأرضاهم وجعلنا من أتباعهم بإحسان . أما بعد:

علمای اسلام در قدیم و جدید اتفاق کرده اند که اصول و اساس معتبر در اثبات احكام شرعی و بیان حلال و حرام در درجه اول قرآن کتاب خدا است که: ﴿لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ﴾ (٤٢).

[فصلت].

[باطل از هیچ سمت و سو در آن راه نمی یابد].

سپس سنت رسول الله ﷺ که از هوی و هوس صحبت نمی کند، بلکه وحی است که خداوند بر او نازل فرموده است.

سپس إجماع علمای امت اسلامی است.

و علماء در اصول دیگر اختلاف کرده اند که از مهمترین آنها قیاس می باشد.

و جمهور أهل علم بر این هستند که قیاس حجت است اگر شروط معتبر آن کامل باشد.

و دلیل بر این اصول بسیار است که شمارش نمی توان کرد و شهرتش بیش از آن است که ما آنرا در اینجا ذکر کنیم.

أَمَّا أَصْلُ أَوَّلٍ: قَرَأَ كِتَابَ خَدَا اسْتِ كَهْ دَرِ بَعْضِي أَزْ جَاهَا اَيْنِ كِتَابِ بِهْ
وَجُوبِ اِتِّبَاعِ وَ پِيروي وَ تَمَسْكَ وَ چَنَگْ زَدَنِ بِهْ اَن، وَ تَوْقِفِ كَرْدَنِ دَرِ
حُدُودِ قَوَانِينِ اِلَهِي دَلَالَتِ مِي كَنْد.

خداوند می فرماید: ﴿اَتَّبِعُوا مَا اُنزِلَ اِلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ
اَوْلِيَاءَ قَلِيلاً مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ (٣). [الأعراف].

[از آنچه از (جانب) پروردگارتان به سوی شما فرورستاده شده است،

پیروی کنید به جای او از دوستان (و سرورانِ دیگر) پیروی مکنید. چه

اندک پند می پذیرید].

و می فرماید: ﴿وَهَذَا كِتَابٌ اُنزِلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ

تُرْحَمُونَ﴾ (١٥٥). [الأنعام].

[و این کتابی مبارک است که ما آنرا نازل کرده ایم، پس از آن

پیروی کنید و پروا دارید تا مورد رحمت قرار گیرید].

و همچنین می فرماید: ﴿قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ

مُبِينٌ﴾ (١٥) يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ

الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ بِاِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ (١٦). [المائدة].

[به راستی از طرف خدا برای شما نور و کتابی روشن آمده است.

خداوند با آن کسی را که خشنودی او را بجوید به راه های نجات هدایت

می کند و آنان را به توفیق خود از تاریکی ها به سوی نور بیرون می برد

و آنان را به راه راست هدایت می کند].

وَجُوبِ عَمَلٍ بِسُنَّتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَفَرِ كَسَىٰ كَمَا أَنَّ رَأْيَ الْكَافِرِ كَمَا أَنَّ رَأْيَ الْكَافِرِ كَمَا أَنَّ رَأْيَ الْكَافِرِ كَمَا أَنَّ رَأْيَ الْكَافِرِ ﴿٧﴾

و می فرماید: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ﴾ (٤١) لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾. [فصلت].

[بی گمان کسانی که قرآن را - چون به آنان رسید - انکار کردند(از ما نهان نیستند) و به راستی آن کتابی گرانقدر است. باطل از هیچ سمت و سو در آن راه نمی یابد از(سوی) فرزانه ستوده فروفرستاده شده است].
و همچنین خداوند می فرماید: ﴿وَأَوْحِي إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنَ لِأُنذِرْكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ﴾ (١٩). [الأنعام].

[و این قرآن به من وحی شده است تا با آن شما را و کسی را که(پیامش) به او برسد، بیم دهم].
و همچنین می فرماید: ﴿هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذِرُوا بِهِ﴾ (٥٢). [إبراهيم].

[این پیام رسانی ای برای مردم است و تا به آن هشدار یابند]. و آیات در این معنا زیاد است.

و احادیث صحیح و ثابت از رسول الله ﷺ وارد شده که به تمسک و چنگ زدن به قرآن و اعتصام و پیروی از آن امر می فرماید، و دلالت می کند که هرکس به آن تمسک و چنگ بزند بر هدایت است، و هرکس آنرا ترک کند بر گمراهی است.

و از دلایل آن خطبهٔ حجه الوداع است که رسول الله ﷺ چنین می فرماید: ((إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ مَا لَنْ تَضَلُّوا إِنْ اعْتَصَمْتُمْ بِهِ كِتَابَ اللَّهِ)). [مسلم].

من بین شما چیزی گذارده ام که اگر به آن اعتصام کرده و چنگ بزنید و عمل کنید هرگز گمراه نخواهید شد، و آن کتاب خدا(قرآن) است. و همچنین در صحیح امام مسلم از زید بن أرقم رضی الله عنه روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: ((إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ أَوْلَهُمَا كِتَابُ اللَّهِ فِيهِ الْهُدَىٰ وَالنُّورُ فَخُذُوا بِكِتَابِ اللَّهِ وَتَمَسَّكُوا بِهِ)).

من بین شما دو چیز سنگین و عظیم به امانت گذارده ام یکی کتاب خدا است، هدایت و پیروزی و نور در آن است، آنرا محکم بگیرید و به آن چنگ بزنید.

پس مردم را بسوی کتاب خدا تحریک و تشویق نمود سپس فرمود: و أهل بیت را میان شما می گذارم، دربارهٔ أهل بیتم از خدا بترسید، و آنرا دو بار تکرار کرد.

و در لفظ دیگر: قرآن ریسمان خدا است، کسی که به آن تمسک ورزد و چنگ بزند او بر راه راست هدایت خواهد بود، و کسی که آنرا ترک کند بر گمراهی است.

إجماع علماء و مؤمنین أعم از صحابه و آنانیکه بعد از آنها آمده اند در مورد وجوب تمسک به کتاب خدا و حُكْم و قضاوت به آن همراه سنت

رسول خدا ﷺ کافی است، و نیازی به آوردن دلایل در این مورد و طولانی کردن مطلب نیست.

أصل دوم: از اصول سه گانه که علمای اسلام بر آن اتفاق و إجماع دارند سنت صحیح رسول الله ﷺ است، و کسانی که بعد از رسول الله ﷺ آمده اند به آن اصل و أساس ایمان آورده و آنرا حجت قرار داده و به امت محمدی آموزش داده اند، و کتابهای بسیاری در این باره تألیف کرده اند، و آنرا در کتابهای اصول فقه، و مصطلح حدیث بیان نموده اند. و دلایل در این مورد بسیار زیاد است بطوریکه نمی توان آنها را در حصر و شمار آورد، بعضی از این دلایل در کتاب خداوند، قرآن مجید وارد شده اند و دستور به پیروی و اطاعت از رسول خدا ﷺ می دهند و مورد خطاب این دستورات امت رسول خدا ﷺ در عصر او و کسانی که بعد از او می آیند، قرار می گیرد.

زیرا او برای تمامی جهانیان فرستاده شده و آنها مأمورند تا روز قیامت تابع و پیرو او باشند، و او ﷺ مفسر و بیان کننده قرآن است، و مبهم آن با اقوال و کردار و تقریرات او بیان شده است.

و اگر سنت پیامبر ﷺ نبود مسلمانان تعداد رکعات نماز، چگونگی آن، و واجبات نماز را نمی دانستند، و تفصیل و شرح احکام روزه، و زکات، و حج، و جهاد در راه خدا، و امر به معروف و نهی از منکر را نمی دانستند، و شرح احکام معاملات از خرید و فروش، و محرّمات از

﴿۱۰﴾ وَجُوبَ عَمَلٍ بِهِ سُنَّتَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَفَرَ كَسَىٰ كَمَا أَن رَا انكَارَ كُنْدِ
حلال و حرام، و واجبات را در مورد کیفرها و مجازاتهای شرعی نمی دانستند.

و از جمله آیاتی که در این باره نازل شده خداوند می فرماید:
﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ (۱۳۲) ﴿[آل عمران].

[و از خدا و رسول(او) فرمان برید تا مشمول رحمت قرار گیرید].
و می فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ (۵۹) ﴿[النساء].
[ای مؤمنان، از خداوند اطاعت کنید و از رسول(او) و صاحبان امرتان(هم) اطاعت کنید هرگاه در چیزی اختلاف کردید، اگر به خدا و روز قیامت ایمان دارید، آن را به خدا و رسول بازگردانید. این بهتر و نیک انجام تر است].

و می فرماید: ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ (۸۰) ﴿[النساء].

[هرکس از رسول(خدا) اطاعت کند، در حقیقت از خداوند فرمان برده است. و کسی که روی گرداند، (بدان که) تو را بر آنان نگهبان نفرستاده ایم].

چگونه ممکن است طاعت او و بازگردانیدن آنچه مردم در آن اختلاف کرده اند به کتاب خدا و سنت رسول الله ﷺ باشد اگر احتجاج به سنت رسول الله ﷺ نشود؟ یا اینکه تمام سنت محفوظ نباشد؟ و بنابراین قول

وَجُوبِ عَمَلٍ بِسُنَّتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَفَرِ كَسِيٍّ كَمَا أَنْكَرَ كُنْدَ ﴿١١﴾

باری تعالیٰ بندگان خود را بر چیزی ارجاع داده که وجود ندارد! و این از باطل ترین و پوچ ترین دروغها است، و از بزرگترین کفرها به خدا و سوء ظن به اوست.

خداوند می فرماید: ﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ (٤٤). [النحل].

[و به تو قرآن نازل کردیم تا برای مردم روشن سازی، آنچه را که بر آنان فرورستاده شده است، و باشد که اندیشه کنند].

و همچنین می فرماید: ﴿وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ (٦٤). [النحل].

[و کتاب را بر تو فرورستادیم مگر(از آن روی) تا آنچه را که در اختلاف ورزیدند، برایشان روشن سازی و(نیز برای) راهنمایی و بخشایش برای گروهی که ایمان می آورند].

پس چگونه خداوند بیان قرآن نازل شده را به رسول الله ﷺ واگذار می کند، اگر سنت وجود نداشته باشد، یا اینکه حجت و ثابت نباشد!

مثال این خداوند می فرماید: ﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَّا حُمِّلْتُمْ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ (٥٤). [النور].

[بگو: از خداوند فرمان برید و از رسول(او نیز) فرمان برید. و اگر روی بگردانند، بر(عهده) او(پیامبر) تنها همان است که به آن مکلف شده

﴿۱۲﴾ وجوب عمل به سنت رسول الله ﷺ و کفر کسی که آن را انکار کند

است و بر(عهده) شماست آنچه تکلیف یافته اید. و اگر از او فرمان برید راه خواهید یافت. و بر(عهده) رسول(ما) جز پیام رسانی آشکار نیست].
و می فرماید: ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ (۵۶). [النور].

[و نماز را بر پا دارید، و زکات را بپردازید، و از رسول(خدا) فرمان برید، باشد که مورد رحمت قرار گیرید].

و خداوند می فرماید: ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ (۱۵۸). [الأعراف].

[بگو: ای مردم، من فرستاده خداوند به سوی همه شما هستم، کسی که فرمانروایی آسمانها و زمین از آن اوست، معبود(حقی) جز او نیست، زنده می کند و می میراند. پس به خداوند و رسول او، آن پیامبر درس ناخوانده ای که به خداوند و سخنان او ایمان دارد، ایمان آورید و از او پیروی کنید، باشد که راه یابید].

و در این آیات دلیل واضحی است که هدایت و رحمت در اتباع و پیروی از رسول الله ﷺ می باشد.

و این چگونه ممکن است با عمل نکردن به سنت او؟ یا اینکه گفته شود سنت او صحیح نیست! و یا گفته شود نمی توان بر آن سنت اعتماد کرد!

وَجُوبِ عَمَلٍ بِسُنَّتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَفْرِ كَسِيٍّ أَنْ رَا انْكَارَ كُنْد ﴿١٣﴾

و می فرماید: ﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (٦٣). [النور].

[پس باید آنان که بر خلاف فرمان او رفتار می کنند از آن برحذر باشند، که بلایی به آنان برسد، یا عذابی دردناک گریبانگیرشان شود].
و خداوند می فرماید: ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾ (٧). [الحشر].

[در اینجا یک قاعده مهم مقرر داشته و آن تبعیت رهبر مسلمین از نصوص شریعت) و آنچه که رسول (خدا) به شما بدهد، آن را بپذیرید. و از آنچه که شما را از آن باز دارد، باز آید].

و آیات در این موضوع و مطلب بسیار است و همه آنها بر وجوب اطاعت رسول الله ﷺ و بر پیروی از آنچه او آورده دلالت می کنند، چنانکه قبلاً دلیل بر وجوب اتباع کتاب خدا و تمسک به آن طاعت و اوامر و نواهی ذکر کردیم، و این دو اصل و اساس ملازم و وابسته به هم هستند و از هم جدا شدنی نیستند، هرکس یکی از آن دو را انکار کند مانند اینکه دیگری را انکار و دروغ دانسته، و این به اجماع اهل علم و ایمان کفر و گمراهی و خروج از دایره اسلام می باشد.

و احادیث در وجوب اطاعت رسول خدا ﷺ و اتباع و پیروی از آنچه آورده و تحریم معصیت او بطور متواتر وارد شده است؛ و آنهم در حق کسیکه در زمان او بوده و بعد از او تا روز قیامت خواهد آمد.

و از جمله این احادیث، حدیث ابی هریره رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: ((من أطاعني فقد أطاع الله ومن عصاني فقد عصى الله)). [متفق علیه].

کسی که از من اطاعت کند، مانند اینکه از خدا اطاعت کرده، و کسی که از من نافرمانی کند، مانند اینکه خدا را معصیت و نافرمانی کرده است. و همچنین ابوهیره روایت می کند که رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: ((كل أمي يدخلون الجنة إلا من أبي قيل يا رسول الله ومن يأبي قال: من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد أبي)). [البخاری].

همه امت من داخل بهشت خواهند شد مگر کسیکه خود از دخول آن امتناع ورزد، گفته شد ای رسول الله چه کسی است که از دخول آن امتناع می ورزد؟ فرمود: کسی که از من اطاعت کند داخل بهشت خواهد شد، و کسی که از من نافرمانی کند، او همان کسی است که خود از دخول آن امتناع ورزیده است.

و أحمد و أبوداود و حاکم با إسناد صحیح از رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: ((ألا إني أوتيت الكتاب ومثله معه، ألا يوشك رجل شبعان على أريكته يقول عليكم بهذا القرآن، فما وجدتم فيه من حلال فأحلوه، وما وجدتم من حرام فحرّموه)).

[أحمد، أبوداود، حاکم، با سند صحیح].

همانا به من قرآن، و مثل و مانند آن (یعنی: سنت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم) داده شده است، همانا بزودی مردی سیر خورده و تکیه زده بر متکا و بالشت

وَجُوبُ عَمَلٍ بِسُنَّتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَفْرُ كَسِيٍّ أَنْ رَأَى انْكَارَ كُنْدٍ ﴿١٥﴾

خود که بگوید: بر شماست که فقط پیرو قرآن باشید، و هر چه در آن از حلال یافتید، پس آنرا حلال بدانید، و آنچه در آن از حرام یافتید، آنرا حرام بدانید^۱.

أبو رافع از پدرش روایت می کند که رسول الله ﷺ فرمودند: ((لا ألفين أحدكم متكئاً على أريكته يأتيه الأمر من أمري مما أمرت به أو نهيت عنه فيقول لا ندرى، ما وجدنا في كتاب الله اتبعناه)).

[أبوداود وابن ماجه با سند صحيح].

نبینم که یکی از شما بر بالشت خود تکیه زده و امری از اوامری که من به آن امر کرده ام، و یا از آن نهی کرده ام بر او آید و او گوید: نمی دانم! فقط آنچه در کتاب خدا پیدا کردیم قبول خواهیم کرد.

و حسن بن جابر از مقدم بن معدی کرب ﷺ روایت می کند که می گوید: ((حرم رسول الله ﷺ يوم خيبر أشياء ثم قال يوشك أحدكم أن يكذبني وهو متكئ يجذت بحديثي فيقول بيننا وبينكم كتاب الله فما وجدنا فيه من حلال استحللناه، وما وجدنا فيه من حرام حرمانه، ألا إن ما حرم رسول الله مثل ما حرم الله)). [ترمذی وابن ماجه وحاكم].

رسول الله ﷺ روز غزوه خیبر چیزهایی را حرام کرده، سپس فرمود: پیدا می شود یکی از شما که مرا تکذیب کند در حالیکه بر بالشت خود تکیه زده و از سخنان من صحبت می کند، سپس می گوید: بین ما و شما

۱- یعنی حدیث و سنت پیامبر ﷺ را قبول نکنید.

کتاب خدا است، هر چه در آن حلال یافتیم، آنرا حلال می دانیم، و آنچه در آن حرام یافتیم، آنرا حرام می دانیم، بدانید که همانا آنچه رسول الله ﷺ حرام کرده مانند آن چیزی است که خداوند آنرا حرام فرموده است. و احادیثی بطور متواتر از رسول الله ﷺ ثابت است که در خطبه خود وصیت می فرمود که: حاضرین به غائبین ابلاغ کنند، و می فرمود: ممکن است ابلاغ شده ای برداشت بیشتر و دقت و توجه بهتری از شنونده داشته باشد.

و از آن احادیث متواتر: حدیثی در صحیحین است که رسول الله ﷺ در حجه الوداع در خطبه خود در روز عرفه و روز عید قربان برای مردم چنین فرمودند: افراد حاضر به افراد غائب برسانند زیرا ممکن است کسی که به او ابلاغ شود دقت و توجه بهتری از شنونده داشته باشد.

پس اگر سنت او بر شنوندگان و ابلاغ شدگان حجت نبود، و اگر سنت او تا روز قیامت باقی نمی ماند، به آنها دستور تبلیغ داده نمی شد. پس معلوم می شود که دلیل بودن و حجت بودن سنت او همچنان پا بر جا است، بر شنونده ای که از زبان رسول الله ﷺ شنیده، و بر کسی که برای او با اسانید صحیحه نقل شده است.

و اصحاب و یاران پیامبر ﷺ سنت قولی و فعلی او را حفظ کرده اند و همچنین تابعین، سپس تابعین آنرا ابلاغ کرده اند به نسل بعدی خود، و همچنین علماء و دانشمندان ثقه که گفتار آنان مورد اعتماد می باشد نسل بعد از نسل، و قرن بعد از قرن نقل کرده اند.

وَجُوبَ عَمَلٍ بِسُنَّتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَفَرَ كَسَىٰ كَمَا أَنَّهُ كَانَتْ كُنْزًا ﴿١٧﴾

و آنرا در کتاب های خود جمع آوری و بیان کرده اند و صحیح و

ضعیف آنرا بیان کرده اند.

و برای شناخت احادیث صحیح و ضعیف قوانین و ضوابط معینی بین خود قرار داده اند تا بوسیله این قوانین صحیح و ضعیف احادیث شناخته شوند.

و علماء و دانشمندان، کتابهای سنت اعم از صحیح بخاری و مسلم و کتاب های دیگر را بخوبی و بطور کامل حفظ کرده اند، همچنانکه خداوند کتاب خودش (قرآن) را طبق وعده اش از بازیچه قرار گرفتن، و الحاد، و کفر کافران، و تحریف و تغییر یاوه گویان حفظ نموده است، چنانکه می فرماید: ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ (٩). [الحجر].

[بی گمان ما قرآن را فرو فرستاده ایم و به راستی ما نگهبان آن هستیم].
و جای هیچ شک و تردیدی نیست که سنت رسول الله ﷺ و وحی نازل شده است، و خداوند آنرا حفظ فرموده، چنانکه کتاب خود قرآن را حفظ فرموده، و باری تعالی برای آن سنت علمائی نقاد و جداکننده خوب از بد برانگیخته که تحریف و تغییر و تبدیل باطل اندیشان و یاوه گویان، تعبیر و تفسیر جاهلان را از آن دور می کنند، و هر آنچه را که دروغگویان نادانان و ملحدان به آن چسبانیده اند دور می کنند، زیرا باری تعالی آنرا تفسیری برای قرآن کتاب خود، و بیان آنچه مبهم و مشکل است از احکام قرار داده، و ضمن آن احکام دیگری است که نص آن در قرآن وارد نشده، مانند تفصیل و شرح احکام دوران شیرخوارگی بچه ها،

و بعضی از احکام میراث، و تحریم جمع بین زن و عمه^۱ او، و بین زن و خاله^۲ او، و غیر از این از احکام که در سنت صحیح رسول الله ﷺ وارد شده و در قرآن از آن ذکری نیست.

ذکر بعضی از آنچه از صحابه و تابعین و أهل علم و دانش در تعظیم سنت رسول الله ﷺ و جوب عمل به آن وارد شده در صحیحین از ابو هریره^۳ روایت است که گفت وقتی رسول الله ﷺ دنیا را وداع گفتند بعضی از عرب کافر شدند، ابوبکر^۴ گفت: سوگند به خدا که جنگ خواهم کرد با کسیکه بین نماز و زکات فرق گذارد، عمر بن الخطاب^۵ به او گفت: چگونه با آنان جنگ می کنی در حالیکه رسول الله ﷺ فرمودند: ((أمرت أن أقاتل الناس حتى يقولوا لا إله إلا الله فإذا قالوها عصموا مني دماءهم وأموالهم إلا بحقها)). [متفق علیه].

مأمور شده ام با مردم بجنگم تا اینکه بگویند: لا إله إلا الله: معبود بحق بجز خدای یکتا نیست، پس اگر آنها گفتند جان، و مال آنها، بجز به حق آن^۱ از من حفظ می شود.

و ابوبکر صدیق^۶ گفت آیا زکات از حق آن نیست؟ سوگند به خدا اگر گردنبد شتری که به رسول الله ﷺ می دادند از من منع کنند به خاطر منع آن، با آنان جنگ خواهم کرد، عمر^۷ گفت در نتیجه دانستم

۱- یعنی بجز اینکه کارهایی انجام دهند و آن کار موجب شود با آنها بجنگ بپردازم.

وَجُوبِ عَمَلٍ بِسُنَّتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَفْرِ كَسِيٍّ أَنْ رَأَى الْكُفْرَ كُنْدَ ﴿١٩﴾

که خداوند سینه و قلب ابوبکر را برای جنگ روشن کرده و دانستم که او بر حق است.

و صحابه رضی الله عنهم رأی و مشورت ابوبکر رضی الله عنه برای قتال اهل ردت را قبول کردند و با او به جنگ پرداختند تا اینکه آنان را به اسلام برگردانند، و کسی که بر آن اصرار کرد او را کشتند.

و این قصه برای تعظیم و بزرگداشت سنت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و وجوب عمل به آن واضح ترین دلیل است.

مادر بزرگی بسوی ابوبکر آمد و از میراث خود سؤال کرد، ابوبکر رضی الله عنه به او جواب داد که در کتاب خدا حقی برای تو در این باره وارد نشده، و نمی دانم که رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم در این مسأله قضاوتی کرده باشد، و از مردم سؤال خواهم کرد، سپس از صحابه رضی الله عنهم سؤال کرد و بعضی از آنها شهادت دادند که رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم مادر بزرگ را سهم یک ششم داده، پس ابوبکر رضی الله عنه به آن قول قضاوت کرد.

عمر رضی الله عنه عاملان خود را وصیت می کرد که بین مردم با کتاب خدا قضاوت و حکم کنند، و اگر در کتاب خدا آن حکم را نیافتند به سنت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم رجوع کنند، و وقتی در باره سقط جنین که در شکم مادر مرده است به سبب تعدی و ظلم به او اشکال پیدا کرد از صحابه رضی الله عنهم سؤال کرد، محمد بن مسلمه و المغیره بن شعبه رضی الله عنهما نزد او گوهی دادند که رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم درباره این به آزاد کردن کنیزی و یا برده ای قضاوت کرده، پس عمر رضی الله عنه به آن حکم قضاوت کرد.

و وقتی عثمان رضی الله عنه حکم عزاداری زنی که شوهرش فوت کرده را نمی دانست کجا باید عزادار باشد، فریعه دختر مالک بن سنان خواهر ابوسعید الخدری رضی الله عنهما به او خبر داد: رسول الله ﷺ به او امر فرمودند بعد از وفات شوهرش در خانه اش عزاداری کند تا اینکه حداد و عزای او تمام گردد پس عثمان رضی الله عنه به همان حکم قضاوت کرد.

و همچنین در اجرای کیفر و عقوبت و مجازات و شلاق زدن بر شراب خواری ولید بن عقبه به سنت پیامبر ﷺ قضاوت کرد.

و وقتی به علی رضی الله عنه خبر رسید که عثمان رضی الله عنه از حج تمتع منع می کند، علی رضی الله عنه حج تمتع انجام داد - یعنی به حج و عمره با هم لبیک گفت - و فرمود: سنت رسول الله ﷺ را به خاطر قول و سخن یک نفر ترک نمی کنم.

و وقتی بعضی از مردم بر عبدالله بن عباس رضی الله عنهما در مورد حج تمتع اعتراض کردند و گفتند: ابوبکر و عمر به حج افراد تشویق کرده و آنرا مقدم می دانستند، عبدالله بن عباس رضی الله عنهما گفت: می ترسم که سنگهایی از آسمان بر شما پرتاب شود، من می گویم رسول الله ﷺ چنین فرمودند، و شما می گوئید ابوبکر و عمر چنین گفتند!

پس کسی که به خاطر قول ابوبکر و عمر با سنت مخالفت نماید، بیم آن می رود که دچار عذاب شود، پس حال کسانی که به خاطر قول غیر ابوبکر و عمر رضی الله عنهما مجرد به رأی و اجتهاد خود با سنت مخالفت می کنند، چه خواهد شد؟

وَجُوبِ عَمَلٍ بِسُنَّتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَفْرِ كَسِيٍّ أَنْ رَأَى انْكَارَ كُنْدٍ ﴿٢١﴾

و وقتی بعضی از مردم با عبدالله بن عمر بن الخطاب رضی الله عنهما در مورد بعضی از سنتها اختلاف کردند، عبدالله ﷺ گفت: آیا ما مأموریم که تابع عمر باشیم؟

و وقتی مردی به عمران بن حصین رضی الله عنهما گفت: ما را از کتاب خدا قرآن سخن بگو، و او داشت سخن از سنت و حدیث رسول الله ﷺ می آورد عصبانی شد و گفت: سنت بیان کننده و تفسیر کننده کتاب خداست، اگر سنت نبود نمی دانستیم که نماز ظهر چهار رکعت است و مغرب سه رکعت است، و صبح دو رکعت است، و تفصیل و شرح احکام زکات و غیر از اینها که در سنت است نمی دانستیم.

و اخبار بسیاری از صحابه ﷺ در تعظیم شأن سنت و وجوب عمل به آن و تحذیر از مخالفت به آن وارد شده است.

و همچنین عبدالله بن عمر رضی الله عنهما وقتی روایت کردند که رسول الله ﷺ فرمودند: ((لَا تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللَّهِ مَسَاجِدَ اللَّهِ)). [متفق علیه].

کنیزان خدا (زنان مسلمان) را از رفتن به مساجد منع مکنید.

بعضی از پسران او گفتند: سوگند به خدا که آنان را منع می کنیم، پس بر آنها عصبانی شد و به آنان بدی گفت، و گفت: می گویم رسول الله ﷺ فرمودند، و می گوئید سوگند به خدا آنان را منع می کنیم!

و وقتی عبدالله بن المغفل المزنی ﷺ (و او از صحابه رسول الله ﷺ می باشد) دید یکی از نزدیکانش سنگریزه را بر یکدیگر پرتاب می کند از آن عمل منع کرد و به او گفت رسول الله ﷺ از پرتاب کردن سنگریزه

و ریگ نهی فرمودند و فرمودند: این سنگریزه ها چیزی را صید نمی کند، و دشمنی را شکست نمی دهد، و او را باز نمی دارد، ولیکن دندانانی را می شکنند، و چشمی را بیرون می آورد و کور می کند، سپس او را در وقت دیگری دید که همان کار را انجام می دهد، گفت سوگند به خدا که تا ابد با تو سخن نخواهم گفت، تو را از رسول الله ﷺ با خبر می کنم که از آن نهی فرمودند، سپس دوباره آنرا انجام می دهی؟

و امام بیهقی در کتاب خود (سنن الکبری) از ایوب السختیانی تابعی جلیل روایت می کند که گفت: اگر سنت رسول را برای مردمی بسخن و گفتار آوردی و او گفت ما را از این واگذار و از قرآن سخن بگو، بدان که آن شخص گمراه است.

و امام اوزاعی رحمت الله علیه گوید: سنت حکم کننده و شرح دهنده کتاب خدا است، و مطلق های کتاب را مقید می کند و یا به احکامی که در قرآن ذکر نشده می پردازد.

چنانکه خداوند می فرماید: ﴿أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ (۴۴) (۱). [النحل].

و قبلاً گفتار رسول الله ﷺ را ذکر کردیم که فرمودند: ((ألا إني

أوتيت الكتاب ومثله معه)). [راجع شود به ص ۳۳-۳۴].

همانا به من قرآن و مانند آن داده شده است.

۱- در تفسیر آن راجع شود به ص ۲۶ همین کتاب .

وَجُوبُ عَمَلٍ بِسُنَنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَفْرُ كَسِيٍّ كَمَا أَنَّهُ رَأَى كُنْدَ ﴿٢٣﴾

و إمام بیهقی از عامر الشعبی رحمت الله علیه روایت می کند که به بعضی از مردم گفت: ((إِنَّمَا هَلَكْتُمْ فِي حِينِ تَرَكْتُمُ الْآثَارَ)). [البیهقی].
براستی شما هلاک و گمراه شدید وقتی اثر و سنت صحیح رسول الله ﷺ را ترک کردید.

و إمام بیهقی رحمه الله از إمام أوزاعي رحمت الله علیه روایت می کند که به بعضی از دوستان و یاران خود گفت: اگر از رسول اکرم ﷺ حدیث و سنتی بتو رسید مبدا به غیر از آن سخن بگوئی، زیرا رسول الله ﷺ ابلاغ کننده ای از جانب باری تعالی بود.

و إمام بیهقی از إمام سفیان بن سعید الثوری رحمه الله روایت می کند که گفت: همانا همه علم و دانش علم به سنت و آثار رسول الله ﷺ می باشد.

و إمام مالک رحمه الله به طرف قبر رسول الله ﷺ رو کرد و فرمود: سخن و گفتار همه ما قابل رد است، مگر سخن و گفتار صاحب این قبر که قابل رد نیست^۱.

و إمام أبوحنیفه رحمه الله گوید: اگر حدیث و سنتی از رسول الله ﷺ آمد آنرا بر سر و چشم می گذاریم.

و إمام شافعی رحمه الله گوید: هرگاه از رسول الله ﷺ حدیث صحیحی روایت کردم و آنرا نگرفتم و عمل نکردم شما را گواه می دانم که عقل خود را از دست داده ام.

۱- یعنی قول صحیح او واجب القبول است.

و همچنین امام شافعی می گوید: اگر سخن و گفتاری گفتم و حدیث رسول الله ﷺ بر خلاف گفته من بود، پس قول و گفتار مرا به دیوار بزیند.

و امام أحمد بن حنبل رحمه الله به بعضی از یاران خود گفت: مرا تقلید مکنید، و امام مالک را تقلید مکنید، و امام شافعی را تقلید مکنید، و از آنجائیکه بگیری که ما آنرا گرفتیم، (یعنی از احادیث پیامبر اکرم ﷺ). و همچنین امام أحمد می گوید: تعجب کردم از اقوامی که اسناد و صحت اسناد حدیث رسول الله ﷺ را دانسته سپس می روند و رأی سفیان را می گیرند.

و خداوند می فرماید: ﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (٦٣). [النور].

سپس گفت: آیا می دانی فتنه چیست، فتنه شرک است، ممکن است اگر بعضی از گفتار رسول الله ﷺ را رد کرده قبول نکند در قلب او گمراهی افکنده شود و هلاک گردد.

و امام بیهقی از مجاهد بن جبر تابعی جلیل روایت می کند در قول خداوند: ﴿فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ (٥٩). [النساء].

وَجُوبُ عَمَلٍ بِسُنَّتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَفْرُ كَسِيٍّ كَمَا أَنَّهُ كَانَتْ كُنْزًا ﴿٢٥﴾

[اگر در بارهٔ چیزی اختلاف نمودید برای رفع اختلاف به کتاب خدا و سنت رسول الله ﷺ مراجعه کنید تا حل اختلاف از کتاب و سنت بیابید].

گفت: برگردانیدن بسوی خدا یعنی: بسوی کتاب او، و برگردانیدن بسوی رسول یعنی: بسوی سنت اوست.
پس اگر در چیزی اختلاف کردید آنرا بسوی خدا و رسول خدا برگردانید.

و إمام بیهقی از محمد بن شهاب زهري رحمه الله روایت می کند که گفت: کسانی که از علماء و دانشمندان ما رفتند و فوت کردند می گفتند اعتصام و پیروی از سنت رسول الله ﷺ نجات و پیروزی است.
و موفق الدین بن قدامه رحمه الله در کتاب خود: روضة الناظر در بیان اصول احکام چنین می گوید: أصل و أساس دوم از دلایل، سنت رسول الله ﷺ می باشد، و گفتار رسول الله ﷺ حجت است زیرا از دلایل معجزات بر صدق و راستی اوست، و خداوند به طاعت او و تحذیر از مخالفت او امر فرموده است.

و إمام ابن کثیر رحمه الله در تفسیر این آیه گوید: ﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (٦٣) ﴿١﴾.

١- سوره النور آیه ٦٣، تفسیر آن در ص ٣٠ گذشت .

یعنی: از اوامر رسول الله ﷺ، آنهم طریقه و راه و روش و سنت و شریعت اوست، پس گفتار و کردار بنی آدم با گفتار و کردار رسول الله ﷺ مقایسه و مطابقت می شود، و آنچه موافق آن بود قبول، و آنچه مخالف آن بود مردود و بر قائل و گوینده او برگردانیده می شود، و آن هم هر که خواهد باشد.

چنانکه رسول الله ﷺ فرمودند: ((من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد)). [متفق علیه].

هر کس عمل و کرداری انجام دهد که راه و روش ما بر آن نیست آن عمل و کردار مردود و غیر قابل قبول است.
پس بترسد و برحذر باشد کسی که ظاهراً و باطناً مخالف شریعت رسول الله ﷺ باشد ﴿أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ﴾
که به آنان مصیبتی در قلبهای شان از کفر و نفاق و بدعت بوجود آید.
﴿أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

یعنی در دنیا به گشتن و یا مجازات و یا زندان و غیر از اینها مبتلا شوند.

از امام أحمد بن حنبل از عبدالرزاق از معمر از همام ابن منبه روایت است که أبوهیرره گفت: رسول الله ﷺ فرمودند: ((مَثَلِي وَمَثَلُكُمْ كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهَا جَعَلَ الْفَرَاشُ وَ هَذِهِ الدَّوَابُّ اللَّاتِي يَقَعْنَ فِي النَّارِ يَقَعْنَ فِيهَا وَجَعَلَ يَحْجُزُهُنَّ وَيُعْلِبُنَّهُ فَيَقْتَحِمْنَ فِيهَا

قال فذلك مثلي ومثلكم، أنا آخذُ بحجزكم عن النَّارِ، هلمَّ عن النَّارِ فتغلبوني وتقتحمون فيها). [متفق عليه].

مَثَلِ مَنْ وَ مَثَلِ شَمَا مَانَدِ مَرْدِي اسْتِ كِه آتَشِي رُوشَن كَرْدِه وَ قَتِي اطراف خود را نورانی و روشن کرد و پروانه ها و حشرات که اطراف آن می گردند در آتش می آفتند، آن مرد جلوگیری می کند و نمی گذارد که پروانه ها و حشرات در آتش بیفتند ولی بر او غلبه کرده خود را در آتش می آندازند، فرمود: پس این مَثَلِ مَنْ وَ شَمَاسْتِ، مَنْ كَمَرَبِنْدِ شَمَا رَا كَرَفْتِه از آتش دور می کنم، و شما بر من غلبه کرده و هجوم می کنید و خود را در آتش می آندازید.

و إمام سيوطي رحمه الله در كتاب خود: (مفتاح الجنة في الاحتجاج بالسنه) (کلید بهشت در حجیت سنت رسول الله ﷺ) چنین می گوید: (بدانید - خدا شما را رحمت کند - هرکس حجیت حدیث رسول الله ﷺ قولی و فعلی با شروط معروف آن در اصول دین را انکار کند ﷺ کافر می باشد، و از دایره اسلام خارج است، و روز قیامت با یهود و نصاری و با فرقه ها و طائفه های گمراه و کافر محشور خواهد شد). و أخبار از صحابه و تابعین و کسانی که بعد از ایشان آمده اند از علماء و دانشمندان در تعظیم سنت و وجوب عمل به آن و تحذیر از مخالفت آن بسیار زیاد وارد شده است.

و امید است آنچه در اینجا ذکر شد از آیات و احادیث و اخبار، برای کسی که حق طلب است کافی و قانع کننده باشد، و از خداوند برای خود

﴿٢٨﴾ وجوب عمل به سنت رسول الله ﷺ و کفر کسی که آن را انکار کند
و تمامی مسلمانان توفیق به آنچه رضایت آنرا دارد مسئلت دارم، و
سلامت از اسباب خشم و غضب او، و اینکه تمامی ما را به راه مستقیم
هدایت فرماید، او شنوا و نزدیک است.
وصلی الله وسلم علی عبده ورسوله نبینا محمد وعلی آله وأصحابه وأتباعه
یا احسان.

عبدالعزیز بن عبدالله بن باز
مفتی عام عربستان سعودی و رئیس کبار علماء
و رئیس دایرهٔ بحثهای علمی و فتوای شرعی